

Katarzyna Szopik-Depczyńska*

Radosław Depczyński

Uniwersytet Szczeciński

INSTYTUCJE WSPARCIA INNOWACJI

Streszczenie

Aby wzmocnić korzystny wpływ transferu wiedzy na gospodarkę, jesteśmy świadkami świadomej działalności administracji publicznej i organów polityki gospodarczej, której celem jest rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości i wzmocnienie procesów transferu wiedzy. Procesy te przyczyniły się do stworzenia i rosnącego znaczenia podmiotów wsparcia działalności innowacyjnej, ogólnie określanych jako instytucje wsparcia biznesu. Mają one duże znaczenie w procesie pobudzania działalności innowacyjnej firm, szczególnie nowo powstających, a dzięki powstającym nowoczesnym produktom/usługom/technologiom wpływają na rozwój gospodarczy regionu i kraju. Celem artykułu jest zaprezentowanie podstawowych charakterystyk instytucji działających pod wspólną nazwą *business support organisations*, czyli instytucji wsparcia biznesu w Polsce, które mogą stymulować działalność innowacyjną przedsiębiorstw. Artykuł zawiera ogólną charakterystykę tych instytucji wraz z wybranymi danymi statystycznymi na temat ich funkcjonowania.

Słowa kluczowe: innowacje, przedsiębiorstwa, instytucje wsparcia

---

* Adres e-mail: kasiasz@wneiz.pl.

Wprowadzenie

W społeczeństwie opartym na wiedzy procesy gospodarcze wymagają określonej stymulacji stanowiącej synergiczny układ biznesowej przedsiębiorczości, naukowej innowacyjności oraz dynamicznej kreatywności. Wspomniana kreatywność w zakresie implementacji wiedzy i wyników badań w celu opracowania innowacyjnych produktów, usług, technik i technologii oraz rozwiązań systemowych przekłada się na poziom konkurencyjności przedsiębiorstw, regionów oraz krajów. Ekspansja inżynierii informatycznej przyczyniła się do rozwoju w obszarze pozyskiwania, modyfikowania/przetwarzania oraz dyfuzji wiedzy, zarządzania oraz innych sferach życia (internet, e-learning itp.), jednocześnie tworząc podwaliny dla aktywności innowacyjnej w wymiarze ponadnarodowym. Obecnie innowacyjność postrzegana jest jako bardzo złożone i skomplikowane zjawisko społeczne. W dotychczasowym podejściu wielu znawców pojęcia, innowacja traktowana była jako ulepszenia i rozwój w zakresie technologii i techniki. Obecnie można zaobserwować rosnący trend innowacji i innowacyjności w obszarze usług, marketingu, organizacji przedsiębiorstwa, a nawet strategii czy społeczeństwa. Podobne zmiany są zauważalne w sposobie postrzegania innowacyjności. Nie jest już ona traktowana jako pojedyncze, odosobnione zdarzenie, ale jako kompleksowe zjawisko składające się z szeregu zdarzeń wpływających na powstawanie nowych wyrobów, usług, technologii czy form organizacji.

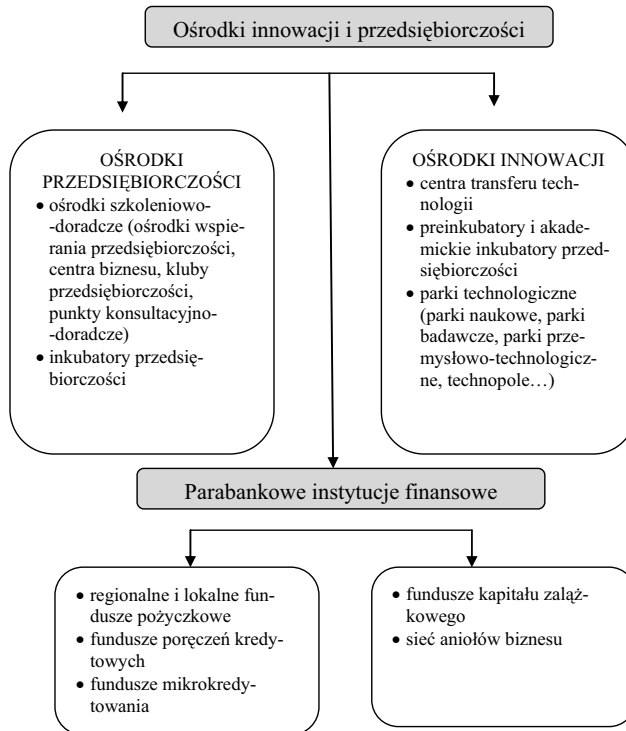
Z uwagi na wspomniane poziomy złożoności dzisiejsze procesy innowacyjne są realizowane w ścisłym układzie kooperacji, a wytworzona swoista sieć podmiotów implementujących wiedzę i tworzących nową wiedzę jest splatana rządowymi i pozarządowymi organizacjami wsparcia wspomaganymi przez administrację publiczną. Jednocześnie wzrasta znaczenie bliskich relacji i inicjatyw obywatelskich budujących nowe kanały transferu informacji. Nowo powstałe otoczenie wraz z turbulentnymi zmianami gospodarczo-społecznymi narzuca konieczność obserwacji innowacyjności z punktu widzenia Schumpeterowskiej twórczej destrukcji. Obecnie jesteśmy świadkami świadomej działalności i aktywności administracji publicznej oraz organów państwowych mającej na celu rozwój przedsiębiorczości innowacyjnej oraz intensyfikację procesów transferu i implementacji wiedzy.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie w uproszczonej formie, ze względu na limit objętościowy, podstawowych charakterystyk poszczegól-

nych instytucji działających pod wspólną nazwą *business support organisations*, a w Polsce *instytucji otoczenia biznesu*, niekiedy *instytucji wsparcia innowacji*, co jest uwarunkowane kontekstem omawianego tematu. Aby zrealizować powyższy cel, autorzy zdecydowali się na odnalezienie w literaturze oraz przedstawienie głównych cech charakteryzujących omawiane instytucje oraz ich wpływ na aktywizację działalności innowacyjnej, a przede wszystkim na kreowanie i dyfuzję nowoczesnych produktów i technologii.

Do najważniejszych zadań postawionych przez instytucjami nowoczesnej gospodarki należą stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i implementacja jej wyników oraz działania mające na celu aktywizację potencjału kreatywnego w zasobach wewnętrznych podmiotów gospodarczych, a co się z tym wiąże – zwiększanie potencjału ekonomicznego regionów. Rysunek 1 przedstawia klasyfikację ośrodków przedsiębiorczości i innowacji.

Rysunek 1. Klasyfikacja ośrodków innowacji i przedsiębiorczości

Źródło: K.B. Matusiak, *Uwarunkowania rozwoju infrastruktury wsparcia w Polsce*, w: *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*. Raport 2010, PARP, Warszawa 2010, s. 20.

1. Centra transferu technologii

Jako centra transferu technologii określa się grupę podmiotów o bardzo zróżnicowanej strukturze organizacyjnej, które nie są nastawione na zysk. Do grupy tej można zaliczyć jednostki doradcze, informacyjne, szkoleniowe, wspierające transfer i komercjalizację wiedzy wraz ze związanymi z tym działaniami wspomagającymi. Podstawowymi działaniami, jakie stawia się przed centrami, są¹:

- dowartościowanie potencjału naukowo-innowacyjnego regionu, kreowanie baz danych i tworzenie sieci kontaktów pomiędzy światem nauki i biznesu,
- przygotowywanie studiów przedinwestycyjnych mających na celu określenie zalet nowych technologii oraz produktów, jak również ich ocenę na tle znajdujących się na rynku zamienników, ocenę potencjału rynkowego oraz prognozowanie kosztów produkcji i dystrybucji wraz z oszacowaniem wielkości nakładów inwestycyjnych,
- zdefiniowanie potrzeb innowacyjnych podmiotów rynkowych (audyt technologiczny),
- promocję i popularyzację progresu przedsiębiorczości technologicznej.

2. Preinkubatory – akademickie inkubatory przedsiębiorczości

Powoływanie do życia preinkubatorów bezpośrednio związanych z ośrodkami akademickimi jest podyktowane koniecznością zaspokajania specyficznych potrzeb inicjacji procesu założycielskiego działalności gospodarczej wśród studentów i pracowników uczelni wyższych. Podstawowa działalność i oferowana pomoc zawiera się w przygotowaniu do kreacji nowej działalności gospodarczej oraz oszacowaniu wstępnej oceny prawdopodobieństwa powodzenia przedsięwzięcia w realiach rynkowych. Ze względu na to w Polsce przyjęła się zwyczajowa nazwa „akademicki inkubator przedsiębiorczości” dla określenia odrębnego rodzaju ścieżki inkubacji przedsiębiorczości mającej na celu przygotowanie do utworzenia podmiotu gospodarczego w otoczeniu uczelni wyższej.

---

¹ K.B. Matusiak, A. Bąkowski, *Centra transferu technologii*, w: *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, red. K.B. Matusiak, PARP – Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Łódź–Warszawa 2009, s. 201.

3. Parki technologiczne

W polskim ustawodawstwie pojęcie parku technologicznego zostało zdefiniowane w 2002 r. jako „zespół wyodrębnionych nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną utworzony w celu dokonywania przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami, na którym oferowane są przedsiębiorcom wykorzystującym nowoczesne technologie usługi w zakresie: doradztwa w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, transferu technologii oraz przekształcania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne, a także tworzenie korzystnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej przez korzystanie z nieruchomości i infrastruktury technicznej na zasadach umownych”².

Oprócz standardowych funkcji parki technologiczne realizują szereg działań, których celem jest orientacja na komercjalizację i dyfuzję nowych produktów i technologii. Działania te to m.in.³:

- szeroki dostęp do laboratoriów badawczych,
- współpraca z centrami technologicznymi oraz instytucjami koncentrującymi się na transferze technologii,
- doradztwo w zakresie nowoczesnych technologii oraz patentowe,
- wykorzystanie wiedzy zarówno studentów, jak i wykwalifikowanych naukowców podczas świadczenia usług doradczych,
- tworzenie innowacyjnego środowiska, inicjowanie kontaktów między naukowcami a przedsiębiorcami.

4. Ośrodki szkoleniowo-doradcze

Ośrodki szkoleniowo-doradcze (OSD), nazywane niekiedy zamiennie ośrodkami wspierania przedsiębiorczości, klubami przedsiębiorczości, centrami wspierania biznesu czy też punktami konsultacyjno-doradczymi, są nienasta-

---

² Ustawa z 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (DzU z 2002 r., nr 41, poz. 363; DzU z 2002 r., nr 141, poz. 1177 oraz DzU z 2003 r., nr 159, poz. 1537).

³ K. Poznańska, *Formy transferu technologii w krajach wysoko rozwiniętych i możliwości ich wykorzystania w gospodarce polskiej*, w: *Sfera badawczo-rozwojowa i przedsiębiorstwa w działalności innowacyjnej*, red. K. Poznańska, Instytut Funkcjonowania Gospodarki Narodowej, Warszawa 2001, s. 84.

wionymi na zysk jednostkami informacyjno-szkoleniowymi i doradczymi funkcjonującymi i pracującymi na rzecz samozatrudnienia i rozwoju przedsiębiorczości, jak również poprawy konkurencyjności firm sektora MSP. Ośrodki te uczestniczą w różnego rodzaju inicjatywach mających na celu zwiększenie potencjału gospodarczego oraz poprawę jakości życia społeczności lokalnej.

Pomoc ośrodków to także współpraca z instytucjami oferującymi dla klientów OSD pomoc finansową w postaci kredytów lub/i pośrednictwa kredytowego, pozyskiwania i obsługi funduszy gwarancyjnych i pożyczkowych, jak również udzielania subwencji, grantów lub dopłat⁴.

5. Inkubatory technologiczne

Inkubatory technologiczne są formą aktywizacji przedsiębiorczości rozwijaną w geograficznym powiązaniu z instytucjami naukowo-badawczymi. Ich główne funkcje to wspomaganie nowo powstałych firm prowadzące do ich rozwoju, jak również optymalizacja warunków dla kreowania nowych technologii oraz ich komercjalizacji poprzez⁵:

- kontakty i współpracę z instytucjami naukowymi oraz ocenę przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym,
- usługi wspierające biznes, takie jak: doradztwo marketingowe, finansowe, prawne, ale także organizacyjne i technologiczne,
- pomoc w znalezieniu dofinansowania, w tym także poprzez pozyskiwanie funduszy ryzyka,
- tworzenie optymalnego klimatu dla prowadzenia działalności gospodarczej i realizacji innowacyjnych przedsięwzięć (efekty synergiczne),
- wyszukiwanie powierzchni odpowiedniej do prowadzenia działalności gospodarczej.

Zasadniczym celem inkubatora technologicznego jest zatem pomoc nowo powstałemu przedsiębiorstwu, mającemu potencjał innowacyjny, w osiągnięciu dojrzałości oraz stabilności, a tym samym zdolności do funkcjonowania na konkurencyjnym rynku.

---

⁴ J. Martel, *Analiza istniejącej struktury wspierania przedsiębiorczości*, w: *Ośrodki innowacji...*, s. 4.

⁵ K.B. Matusiak, A. Tórz-Rzepczyńska, *Inkubatory technologiczne*, w: *Ośrodki innowacji...*, s. 69.

6. Lokalne oraz regionalne fundusze pożyczkowe

Lokalne oraz regionalne fundusze pożyczkowe to jednostki parabankowe, które oferują pomoc finansową na preferencyjnych warunkach, w formie pożyczek dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą oraz tych małych rozwojowych firm, które nie posiadają historii kredytowej wystarczającej dla banku komercyjnego⁶. Innymi słowy, fundusze pożyczkowe udzielają pożyczek, które są przeznaczone do celów związanych z podjęciem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Ich zadania to m.in.:

- współfinansowanie lub finansowanie inwestycji,
- wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technicznych/technologicznych,
- pomoc w zakupie maszyn i urządzeń, surowców i materiałów koniecznych do urzeczywistnienia przedsięwzięcia gospodarczego,
- modernizacja, rozbudowa lub adaptacja obiektów usługowych, handlowych lub produkcyjnych.

7. Fundusze poręczeń kredytowych

Fundusze poręczeń kredytowych należą do instytucji otoczenia biznesu, dla których podstawowym celem jest udzielanie pomocy podmiotom gospodarczym, realizowanej za pomocą gwarancji materialnych przy ubieganiu się o finansowanie prowadzonej działalności gospodarczej. Najczęściej stosowaną formą pomocy jest preferencyjne poręczenie dostępne dla małych, innowacyjnych firm, które za względu na krótką obecność na rynku posiadają ograniczoną historię kredytową.

Poręczenia są dostępne dla mikro, małych i średnich podmiotów gospodarczych ubiegających się o kredyty, pożyczki lub stających do przetargu publicznego, a którym brak odpowiedniego zabezpieczenia wymaganego przy postępowaniach przetargowych.

---

⁶ M. Mażewska, *Lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe*, w: *Ośrodki innowacji...*, s. 285.

8. Fundusze *venture capital*

Innym ze sposobów finansowania działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej jest korzystanie z kapitału wysokiego ryzyka zwanego funduszami *venture capital*. Stanowi on w wielu krajach rozwiniętych istotny instrument wdrażania działalności naukowej, badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do praktyki gospodarczej⁷.

Instytucje określane jako fundusze *venture capital* po raz pierwszy pojawiły się w latach 50. XX w. w Stanach Zjednoczonych⁸. Są one grupą pośredników finansowych inwestujących pozyskane od inwestorów środki w przedsięwzięcia charakteryzujące się interesującymi perspektywami rozwoju i podwyższonym stopniem ryzyka⁹. Są zatem specyficzną formą finansowania rozwoju przedsiębiorstw polegającą na zasileniu kapitałowym powstającej lub już istniejącej spółki poprzez objęcie nowej emisji akcji lub udziałów. Tym samym kapitał jest wprowadzany do firmy nie w formie kredytu (długu), ale w formie właścicielskiej (kapitał akcyjny, udziałowy). Inwestor oferujący *venture capital* staje się tym samym współwłaścicielem spółki, którą finansuje¹⁰. Fundusze *venture capital* są zatem prywatnym instrumentem wspierania rozwoju przedsiębiorstw.

Za główne cechy funduszy *venture capital* można uznać¹¹:

- istnienie szansy na osiągnięcie ponadprzeciętnych zysków oraz związane z nią wysokie ryzyko,
- związane są z udziałem inwestora w zarządzaniu przedsiębiorstwem – od doradztwa aż do pełnego przejęcia kierownictwa,
- czas udostępnienia kapitału to 3–10 lat (długość tego okresu wynika z czasu potrzebnego na rozwój przedsiębiorstwa),
- są kierowane z reguły do małych lub średnich przedsiębiorstw dysponujących innowacyjnym produktem lub usługą.

⁷ Wiedza a wzrost gospodarczy, red. L. Ziółkowski, Scholar, Warszawa 2003, s. 160.

⁸ R. Sułkowski, *Publiczne fundusze venture capital – źródło kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe AE w Krakowie nr 667, Kraków 2004, s. 129.

⁹ T. Grzelak, *Ogólna charakterystyka funduszy typu venture capital*, „Nasz Rynek Kapitałowy” 2002, nr 4, s. 98.

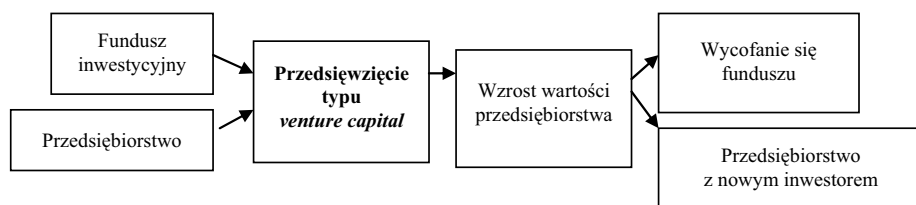
¹⁰ A. Kamiński, *Venture capital – jaki fundusz wybrać?*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2005, nr 51–52, s. 70.

¹¹ A. Bukowska-Piastryńska, *Rynek capital venture w Polsce*, Studia i Materiały Wyższej Szkoły Marketingu i Biznesu w Łodzi nr 5, Łódź 2000, s. 105–106.

Istotę finansowania kapitałem wysokiego ryzyka przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Istota finansowania na zasadzie *venture capital*

Źródło: M. Kardys, *Venture capital – kapitał podwyższonego ryzyka*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2005, nr 5, s. 34.

Bardzo ważnym etapem w ramach finansowania kapitałem podwyższonego ryzyka jest moment wycofania kapitału z przedsiębiorstwa. Inwestor podejmie decyzję co do wycofania środków pieniężnych z przedsięwzięcia w momencie, gdy uzyska satysfakcjonującą go stopę zwrotu¹² oraz odczuje potrzebę angażowania się w nowe przedsięwzięcia, które w jego ocenie rokują szanse na nowe zyski¹³. O sposobie zakończenia inwestycji *venture capital* decydują kondycja finansowa przedsiębiorstwa i jego wartość. *Venture capital* najczęściej wycofuje swoje udziały poprzez¹⁴:

- sprzedaż udziałów pozostałym właścicielom przedsiębiorstwa,
- sprzedaż udziałów innemu przedsiębiorstwu,
- sprzedaż udziałów innemu funduszowi *venture capital*,
- wprowadzenie przedsiębiorstwa na giełdę poprzez sprzedaż akcji na rynku wtórnym.

Należy jednak podkreślić, iż coraz bardziej powszechnym sposobem dezynwestycji przedsiębiorstwa finansowanego przez fundusz *venture capital* jest wprowadzenie firmy do obrotu giełdowego.

Pomimo dynamicznego rozwoju rynku funduszy *venture capital* w ciągu ostatnich 20 lat, nadal jest to sektor stosunkowo mały. W Polsce fundusze *venture capital* w dalszym ciągu są niedocenianym źródłem finansowania działalności innowacyjnej. Być może wynika to z faktu niewystarczającej wiedzy

¹² Zazwyczaj poziom oczekiwanej stopy zwrotu to 50% w skali roku.

¹³ M. Kardys, *Venture capital – kapitał podwyższonego ryzyka*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2002, nr 5, s. 34.

¹⁴ K.A. Czajkowska, *Venture capital jako forma finansowania małych i średnich przedsiębiorstw*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2005, nr 37, s. 20.

przedsiębiorców na temat kapitału wysokiego ryzyka. Biorąc jednak pod uwagę niski poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw, należałoby rozważyć możliwość ubiegania się o pomoc w finansowaniu działalności innowacyjnej właśnie przez fundusze *venture capital*. Rozwój *venture capital* jako środka na przyspieszone udzielanie kredytów o znacznie podwyższonym poziomie ryzyka może być remedium na zwiększenie liczby badań stosowanych i prac rozwojowych, w szczególności jeśli chodzi o przedsięwzięcia z zakresu wysokich technologii.

9. Sieć aniołów biznesu

Aniołowie biznesu to część rynku inwestycyjnego, która w Polsce wciąż się buduje. Jest to osoba fizyczna i majątna, gotowa do zainwestowania pieniędzy w ryzykowne przedsięwzięcie, w zamian za co oczekuje wysokiej stopy zwrotu zaangażowanego kapitału. Oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji to średnio 30–40% rocznie¹⁵. Jest to zazwyczaj osoba, która kiedyś już rozwinęła swoją firmę i sprzedała ją z dużym zyskiem. Teraz jest na tzw. emeryturze biznesowej, ale inwestuje pieniądze w zamian za udziały lub akcje w spółce¹⁶. Anioły w przeciwieństwie do funduszy *venture capital* poszukują innowacyjnych firm znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju¹⁷. Dużą popularnością cieszą się branże o szybkim tempie rozwoju lub rosnące nisze w ustabilizowanych sektorach. Często są to branże związane z nowymi technologiami w dziedzinie telekomunikacji, informatyki, mediów, medycyny i usług finansowych¹⁸. Firmy takie generują wysoką wartość dodaną. Poza tym innowacyjne projekty nie mają zwykle w początkowej fazie wielu naśladowców, a co się z tym wiąże – dużej konkurencji.

Należy jednak wspomnieć, że innowacyjne pomysły nie muszą koniecznie dotyczyć wyłącznie zastosowań w zakresie nowych technologii. Może to być również innowacja w dziedzinie produkcji, organizacji, handlu czy usług, jak

¹⁵ P. Mazurkiewicz, *Anioły biznesu nadlatują z pomocą*, „Gazeta Wyborcza” z 8.11.2005, s. 3.

¹⁶ A. Okrański, *Anioł biznesu może pomóc*, „Gazeta Prawna” 2005, nr 217.

¹⁷ E. Bednarz, *Anioły biznesu inwestują w pomysły zapaleńców*, „Gazeta Prawna” 2006, nr 26.

¹⁸ *Ibidem*.

również unikalna, trudna do skopiowania koncepcja biznesowa zapewniająca firmie przewagę na rynku.

Firmy w różnych fazach rozwoju pozyskują kapitał na rozwój z różnych źródeł. Im wcześniejsza faza rozwoju, tym wyższe ryzyko przedsięwzięcia i tym wyższa oczekiwana przez inwestora stopa zwrotu z zaangażowanego kapitału. Im późniejsza faza rozwoju, tym większy jest udział, jaki na ogół zachowują przedsiębiorcy po wprowadzeniu do spółki inwestora.

Business angels wypełniają w Polsce tzw. lukę kapitałową, dostarczając środków finansowych na najbardziej ryzykownym etapie ścieżki finansowania – we wczesnej fazie rozwoju przedsięwzięcia¹⁹. Problem finansowania na początkowym etapie działalności wynika z faktu, iż kapitał własny, który przedsiębiorcy są w stanie pozyskać z własnych źródeł, nie jest wystarczający. Z drugiej zaś strony przedsięwzięcia są za mało rozwinięte, aby kapitał potrzebny do ich rozwoju pozyskać z banku czy też z funduszy *venture capital* (VC)/*private equity* (PE). Ta „luka” w finansowaniu wczesnych etapów rozwoju występuje prawie na wszystkich rynkach. Poprzez promowanie możliwości wsparcia dla młodych przedsięwzięć można ją jednak zredukować. Działania promujące inwestowanie w młode przedsięwzięcia w krajach rozwiniętych były skierowane równocześnie do aniołów biznesu, funduszy VC/PE oraz inkubatorów działających przy ośrodkach badawczych²⁰.

Główne cechy, jakimi można scharakteryzować działalność *business angels*, to²¹:

- są to zamożne osoby prywatne wspierające przedsiębiorców finansowo i merytorycznie,
- tworzą nieformalny rynek *venture capital*,
- podejmują ryzyko, inwestując w młode firmy,
- aktywnie uczestniczą w działalności firmy, pomagając w opracowywaniu i realizacji strategii, udostępnianiu kontaktów, wspierając doświadczeniem,
- inwestują 50–500 tys. zł,
- oczekują zwrotu z inwestycji po 3–5 latach, sprzedając firmy kadrze menedżerskiej (MBO), funduszom *venture capital* lub poprzez giełdę.

¹⁹ *Szczęście sprzyja aktywnym*, „Gazeta MSP” 2005, luty.

²⁰ M. Frączek, *Kim są Business Angels?*, „Nasz Rynek Kapitałowy” 2005, nr 12, s. 56.

²¹ *Anioły Biznesu i ich rola we wspieraniu rozwoju przedsiębiorstw*, „Nasz Rynek Kapitałowy” 2004, nr 7, s. 64.

EBAN to europejska sieć skupiająca działające w poszczególnych krajach sieci *business angels*. Jest stowarzyszeniem non-profit, do którego zadań należy²²:

- inicjowanie wymiany doświadczeń pomiędzy poszczególnymi krajami sieci BA,
- działanie na rzecz rozwoju Sieci Business Angels (Business Angels Network),
- pomoc w wypracowaniu i realizacji krajowych programów mających na celu ułatwianie tworzenia i rozwój działań *business angels*.

Zasadniczym zadaniem EBAN jest jednak, dzięki nieograniczonym kontaktom z sieciami BA, kierowanie zainteresowanych młodych przedsiębiorców do odpowiednich sieci krajowych BA.

W Polsce od grudnia 2003 r. działa Polska Sieć Aniołów Biznesu PolBan działająca w ramach European Business Angels Network. Sieć ma status stowarzyszenia typu non-profit. PolBan nie prowadzi działalności gospodarczej (w tym inwestycyjnej). Jest finansowany z datków sponsorów, a zatem firm, jak również osób prywatnych, z członkowskich składek oraz prowizji od wartości zrealizowanych projektów, których jest animatorem²³.

Główną barierą w rozwoju działalności aniołów biznesu jest brak zachęt podatkowych do inwestowania i reinwestowania kapitału²⁴. Przede wszystkim jednak chodzi o ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych czy też odliczenia od podstawy opodatkowania strat poniesionych na inwestycji²⁵. Efektem takich zachęt byłyby z pewnością wzrost liczby innowacyjnych firm, których początki działalności (również działalności badawczo-rozwojowej) finansowane byłyby przez anioły biznesu.

²² *Ibidem*.

²³ Klub Aniołów Biznesu, www.polban.pl (24.09.2012).

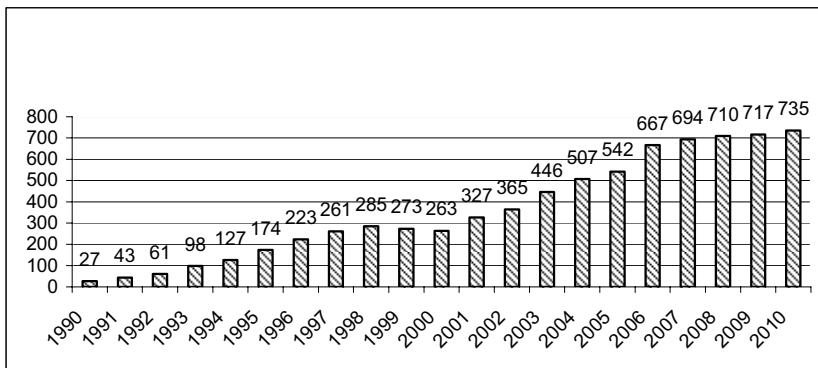
²⁴ K. Kosińska, *Prywatni inwestorzy zwiększają szansę początkujących firm*, „Gazeta Prawna” 2006, nr 113.

²⁵ Najlepsze doświadczenia w tym zakresie mają Brytyjczycy. W połowie lat 90. rząd brytyjski w celu stymulowania inwestycji osób prywatnych w małe spółki wprowadził system Enterprise Investment Scheme (EIS). Na mechanizm EIS składają się ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu określonych inwestycji. Najważniejsze z nich to: odliczenie od podatku 20% wartości inwestycji w udziały/akcje, możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania strat poniesionych na inwestycji i zwolnienie z podatku od zysków kapitałowych pod warunkiem utrzymania inwestycji przez min. 5 lat lub reinwestowania środków w inny podmiot. Za: K. Kosińska, *Prywatni inwestorzy...*

10. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce

Na przestrzeni 20 lat odnotowano w Polsce znaczący wzrost liczby ośrodków wsparcia innowacyjności. W 1990 r. było ich zaledwie 27, natomiast w 2010 r. liczba ta zwiększyła się do 735, a zatem 27-krotnie. Jeżeli chodzi o dynamikę, największy wzrost odnotowano w latach 1990–2006. Z kolei po roku 2006 można zaobserwować jedynie łagodną tendencję wzrostową. Na rysunku 3 zaprezentowano dynamikę wzrostu liczby ośrodków przedsiębiorczości i innowacji w Polsce w latach 1990–2010.

Rysunek 3. Dynamika rozwoju ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w Polsce w latach 1990–2010

Źródło: K.B. Matusiak, *Uwarunkowania rozwoju...*, s. 22.

Z kolei strukturę ośrodków przedsiębiorczości i innowacji zaprezentowano w tabeli 1.

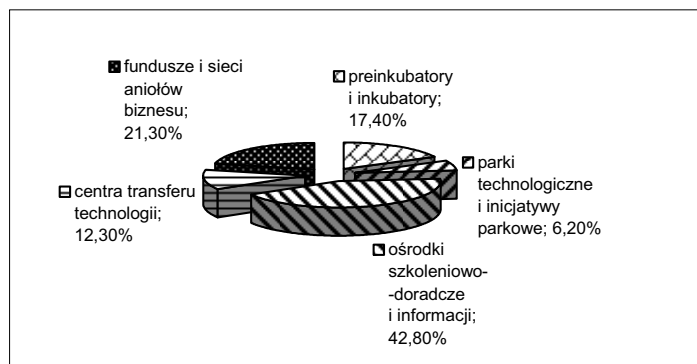
Jeśli mowa o ośrodkach przedsiębiorczości i innowacji, to w 2010 r. przeważały instytucje szkoleniowo-doradcze oraz ośrodki informacji (43% ogółu instytucji). Na kolejnym miejscu były fundusze gwarancyjne i sieci aniołów biznesu (21%). Odnotowano niski odsetek parków technologicznych (6%), co może wydawać się zrozumiałe, biorąc pod uwagę ich charakter i zasięg. Struktura ośrodków przedsiębiorczości według typów w Polsce w 2010 r. została przedstawiona na rysunku 4.

Tabela 1. Struktura ośrodków innowacji i przedsiębiorczości według typów w 2010 r.

Rodzaj instytucji	1997	1999	2000	2004	2007	2009	2010
Parki technologiczne i inicjatywy parkowe	1	3	3	12	15	46	45
Preinkubatory, inkubatory technologiczne i przedsiębiorczości	54	49	44	53	112	114	125
Centra transferu technologii	5	23	20	29	87	87	90
Fundusze pożyczkowe i poręczeń	48	51	55	133	148	136	136
Ośrodki szkoleniowo-doradcze	153	147	142	280	326	318	317
Razem	261	273	263	507	694	717	735

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2010*, red. K.B. Matusiak, PARP, Warszawa 2010.

Rysunek 4. Struktura ośrodków innowacji i przedsiębiorczości według typów w 2010 r.

Źródło: K.B. Matusiak, *Uwarunkowania rozwoju...*, s. 23.

Podsumowanie

Opisane instytucje wsparcia wydatnie wrosły już w dzisiejszą świadomość potrzeb rozwoju gospodarczego regionów. Dzięki nim możliwa jest m.in. akty-

wizacja wewnętrznych zasobów lokalnych czynników wzrostu gospodarczego. Tworzone obecnie strategie rozwoju regionalnego nakreślają schemat struktury organów wsparcia innowacyjnej gospodarki opartych w dużym stopniu na interwencjonizmie władz państwa w procesie transferu wiedzy. Na przełomie ostatnich kilku lat na naszym rynku zagościły różnorodne instytucje wsparcia innowacyjności – inkubatory i preinkubatory technologiczne, fundusze kapitału załączkowego (*seed capital*) oraz fundusze poręczeniowe. Nasila się również aktywność aniołów biznesu i funduszy *venture capital*. Najważniejsze dla rozwoju instytucjonalnych podmiotów otoczenia biznesu w aspekcie aktywizacji działalności innowacyjnej są:

- regionalne programy wspierania przedsiębiorczości,
- rozbudowa inkubatorów akademickich oraz sieci klastrów z wykorzystaniem kapitału załączkowego,
- stymulowanie rozwoju systemów innowacji w ujęciu regionalnym, a zatem współpracy administracji, instytucji badawczo-naukowych oraz ośrodków przedsiębiorczości i innowacji,
- internacjonalizacja wraz z rozwojem międzynarodowych kontaktów oraz kontakt z siecią wymiany doświadczeń.

Wyzwaniem dla krajów UE zgodnie z zaleceniami strategii „Europa 2020” jest rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości na styku gospodarki i nauki. Innowacyjne przedsiębiorstwa, szczególnie takie, które działają w obszarze zaawansowanych technologii, są kluczem do restrukturyzacji, modernizacji i poprawy konkurencyjności gospodarki.

Literatura

- Anioły Biznesu i ich rola we wspieraniu rozwoju przedsiębiorstw*, „Nasz Rynek Kapitałowy” 2004, nr 7.
- Bednarz E., *Anioły biznesu inwestują w pomysły zapaleńców*, „Gazeta Prawna” 2006, nr 26.
- Bukowska-Piestrzyńska A., *Rynek capital venture w Polsce*, Studia i Materiały Wyższej Szkoły Marketingu i Biznesu w Łodzi nr 5, Łódź 2000.
- Czajkowska K.A., *Venture capital jako forma finansowania małych i średnich przedsiębiorstw*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2005, nr 37.
- Frączek M., *Kim są Business Angels?*, „Nasz Rynek Kapitałowy” 2005, nr 12.

- Grzelak T., *Ogólna charakterystyka funduszy typu venture capital*, „Nasz Rynek Kapi-
tałowy” 2002, nr 4.
- Kamiński A., *Venture capital – jaki fundusz wybrać?*, „Prawo Przedsiębiorcy” 2005,
nr 51–52.
- Kardyś M., *Venture capital – kapitał podwyższonego ryzyka*, „Prawo Przedsiębiorcy”
2002, nr 5.
- Klub Aniołów Biznesu, www.polban.pl.
- Konikowski J., *Uskrzydłony interes*, „Tygodnik Polityka” 2004, nr 44.
- Kozińska K., *Prywatni inwestorzy zwiększają szansę początkujących firm*, „Gazeta
Prawna” 2006, nr 113.
- Martel J., *Analiza istniejącej struktury wspierania przedsiębiorczości*, w: *Ośrodki inno-
wacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, red. K.B. Matusiak,
PARP – Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości
w Polsce, Łódź–Warszawa 2009.
- Matusiak K.B., Bąkowski A., *Centra transferu technologii*, w: *Ośrodki innowacji
i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, red. K.B. Matusiak, PARP – Sto-
warzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce,
Łódź–Warszawa 2009.
- Matusiak K.B., Tórz-Rzeczpińska A., *Inkubatory technologiczne*, w: *Ośrodki innowacji
i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, red. K.B. Matusiak, PARP – Stowa-
rzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce,
Łódź–Warszawa 2009.
- Matusiak K.B., *Uwarunkowania rozwoju infrastruktury wsparcia w Polsce*, w: *Ośrodki
innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2010*, red. K. B. Matusiak,
PARP, Warszawa 2010.
- Mazurkiewicz P., *Anioły biznesu nadlatują z pomocą*, „Gazeta Wyborcza” z 8.11.2005.
- Mazurek M., *Lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe*, w: *Ośrodki innowacji
i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, red. K.B. Matusiak, PARP – Sto-
warzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce,
Łódź–Warszawa 2009.
- Okrański A., *Anioł biznesu może pomóc*, „Gazeta Prawna” 2005, nr 217.
- Poznańska K., *Formy transferu technologii w krajach wysoko rozwiniętych i możliwości
ich wykorzystania w gospodarce polskiej*, w: *Sfera badawczo-rozwojowa i przed-
siębiorstwa w działalności innowacyjnej*, red. K. Poznańska, Instytut Funkcjono-
wania Gospodarki Narodowej, Warszawa 2001.
- Sułkowski R., *Publiczne fundusze venture capital – źródło kapitału dla małych i śred-
nich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe AE w Krakowie nr 667, Kraków 2004.
- Szczyście sprzyja aktywnym*, „Gazeta MSP” 2005, luty.

Ustawa z 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (DzU z 2002 r., nr 41, poz. 363, nr 141, art. 2, p. 15, poz. 1177 oraz DzU z 2003 r., nr 159, poz. 1537).

Wiedza a wzrost gospodarczy, red. L. Ziółkowski, Scholar, Warszawa 2003.

INNOVATION SUPPORT ORGANIZATIONS

Summary

Business supporting institutions such as training and consulting centers, associations or chambers of commerce are based primarily on services, training, information and advisory services. These organizations operating in the region have relatively high potential to provide substantive support to the SME sector, financial and technological developments in the implementation of modern technology. The basic aim of this paper is to present general characteristics of various business support organizations which stimulate innovative activity of polish enterprises. The article also includes some statistic data and knowledge of how the system is working in polish environment.

Keywords: innovation, enterprises, support institutions

JEL Codes: L10, L31, L32, O31

Translated by Radosław Depczyński